

SLAVONIJA
ŽITNICA HRVATSKE

Brazde života

Dva riđa konja polako plug vuku
brazde se nižu jedna za drugom
a prosijed čovjek žuljevitih ruku
umornim korakom ide za plugom.

Od jutra njivu Jagaricu ore,
tamo pa nazad, sa kraja na kraj
čelo mu rose krupne kapi znoja
u njima sunce ogleda svoj sjaj.

Nakon neke brazde na kraju stane
rukom otare sa čela znoj
i nove se brazde ponovno nižu
to njivu ore Toma, otac moj.

Kadikad zastane i lulu zapali
iz nje se izviije plavičast dim
očeve misli s dimom se grle
i viju se k nebu zajedno s njim.

U tim mislima sunce njivu ljubi
zlatno, zrelo klasje
njivi se klanja
lahor ga ljulja u žarkome ljetu,
bogatu žetvu otac Toma sanja.

Tomica Rubčić
2004. g.

Iz generacije u generaciju vrijedni Slavonci s puno truda i znoja obrađuju svoja polja i nadaju se bogatoj žetvi.

Kroz naše radionice proučili smo kako su to radili naši stari, upoznali alate koje su koristili, te sam tijek i značaj žetve u životu slavonskog seljaka.

RADIONICE

Učenci su tijekom vikenda dobili zadatak provesti anketu.

Kroz anketu smo nastojali saznati ima li danas i koliko starih ambara i krušnih peći u selu.

1. Likovna radionica – analiza ankete, izrada ambara
2. Plesovi i pjesme tijekom žetvenih dana
3. Brazde Života

ALATI

- plug, ornice, plevaljka, kosa, srp, brus i voder, grablje, vile, vršilica (tresa), zaprežna kola

Rezultati ankete:

Ambari: 6

Krušne peći: 0

Stari alati za pripremu tla:

- plug, drljača, motika, štihača, valjak, ralo, grablje, ornice, lenir, brnača,

Stari alati za sjetvu:

- sijačica, vreća, užad, lenir, grabljice

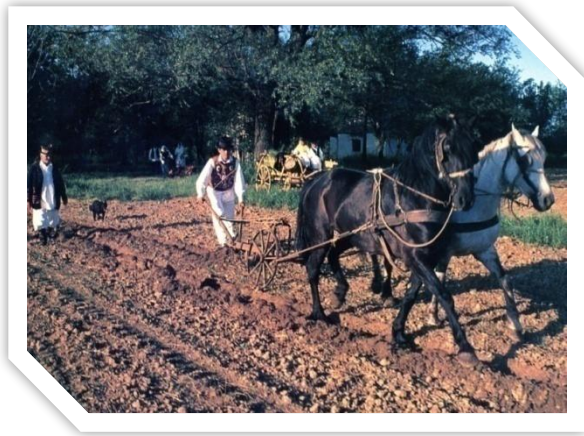
Stari alati za žetvu:

- kosa, srp, vršalica, bat, drvene vile

OBRADA TLA

ORANJE

- oralo se plugom i ornicama
koje su vukli konji

SJETVA

- sijalo se ručno iz
domaće vreće

BRIGA ZA USJEVE

- dobro je bilo da snijeg pokrije izniklu pšenicu i štiti ju od golomrazice
- čim okopni snijeg ide se plijeviti pšenicu plevaljkom
(čišćenje od korova)
- vjerovalo se : ako do Uskrsa zagrmi – bit će rodna godina

PROSNI DANI - molitva i blagoslov polja

- prvi dan je išla prošencija od crkve do križa u polju (preki put za Miholjac)
- drugi dan do križa u polju na prekom putu prema Moslavini
- treći dan - na Markovo (25. 4.)prošencija je išla od crkve do križa na Čardi

ZAVJETNI DANI – Bogu posvećeni (neradni) dani, dani molitve

1. Ledeni četvrtak: prvi četvrtak iza Uskrsa
2. Ledeni četvrtak: četvrtak iza Ilinja

Stari Viljevčani su se zavjetovali da ih Bog zaštiti od nevremena i udara groma koji su se događali u prošlosti i uništavali ljetinu.

U Viljevu dan prije žetve

Livada cvjeta, žito zri,
u letu ševa ćurliće, pjeva
trli - di - dri - driii.

Tu i tamo u žitu
poljski makovi
ističu svoju crvenu boju.
Različak plavi leptire šarene
k sebi zove.

Dva mala oblaka, bijela, nebo krase
nekamo po plaveti plove.
Slavonski stoljetni hrast stražari
ravnicu našu viljevačku čuva,
lahor mu dahom lišće dira,
Slavonijom Karašica teče
krivuda ne žuri
cvrčak u travi gusle svira.

Sve je tako jednostavno
svečano, lijepo
kraljica polja,
žitnim klasjem okrunjena njiva
iz dana u dan sve zlatnija biva.

U ozračju blagost, milina,
čarolija neka,
radosna čeljad, staro i mlado
početak žetve ushićeno čeka.

Od ražene slame užad se pletu,
odnekud se čuje klepanje kose,
punim koršovcem vode iz bunara
krenut će moba sutra u polje.
Žetva će početi nakon jutarnje rose.

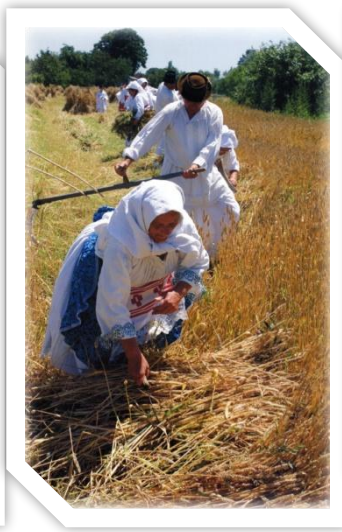
Žetva, žetva, sutra počinje žetva
i čut će se stara pjesma
*" žito žela jagodo, žito žela jagodice,
Žito žela lijepa djevojka ooooj "*

S tornja crkve svetoga Andrije
zvuk podnevnog zvona titra iznad njiva
razdragano sunce krajolik miluje
I toplim poljupcem Viljevo cjeliva.

Tomica Rubčić
2004. g.

ŽETVA U PROŠLOSTI

SCENSKI PRIKAZ ŽETVE

1. Rano ujutro moba odlazi u polje dok je slama još jušna da se bolje može kositi i vezati uža.
2. Muškarci kosom kose, djeca prostiru uža (koja su žene isplele ranije od ražene slame), žene kupe u rukoveti i vežu snopove.
3. Snoplje se ostavlja na prepelice i kasnije slaže u granice
(mala granica – 10 snopova; velika granica – 14 snopova)

Tako složeni snopovi ostaju u polju 2-3 tjedna da se slama dobro osuši, nagori
Na zvuk zvona je da domaćica poziva : Podne je! Ajmo raboto južinat!

I ona prostire pokrovac, na njega domaći stolnjak i vadi iz korpe južinu:
domaći kruh (najprije ga prekriži i reže), slanine, kobasice, u teglji
kiselog mlijeka, sira i kajmaka, luka... Voda se pije iz koršova.

Nakon jela nastavlja se s radom sve do zalaska sunca.

Zanimljivosti (priče baka i djedova)

- ❑ kosci su kosili klasove pšenice, a žene srpom skupljale snopove i vezale uža od ražene slame
- ❑ snopove su slagali u granice, vozili kolima i slagali kamare
- ❑ vršilice su dolazile u dvorišta i vršile pšenicu
- ❑ nakon vršidbe pšenicu se spremalo u ambare
- ❑ oženjeni muškarci i mladići za ženidbu su kosama kosili žito
- ❑ mlade snaše i djevojke su kupile otkos i vezale u snopove
- ❑ djeca su prostirala užad u koju se vezalo žito
- ❑ ljudi su pomagali jedni drugima
- ❑ ljudi su prije radili s puno ljubavi, ništa im nije bilo teško
- ❑ sav taj mukotrpan posao prolazio je uz radost i pjesmu jer se tako pripremao kruh za cijelu iduću godinu

PRERADA U MLINU

- Svaka je kuća imala ambar za čuvanje žitarica i po potrebi se nosilo nekoliko vreća u mlin na mljevenje – za brašno (nuler, cvajer, posip ili naprosto)
- U Viljevu je do 2. svj. rata postojala Pavlova vodenica na Dravi
- Nakon rata mlin su imale: Klinova kuća, Šatovićeve i Fazekaševa
- Fazekašev mlin je najduže radio, do 70-ih godina 20. st.
- Slike s radionice (ambar)

PEKARSKI PROIZVODI

- Svaka kuća u Viljevu imala je i krušnu peć u kojoj su bake i mame pekly mirisne kruhove za svoju veliku obitelj
- nije imala svaka kuća dovoljno pšenice za kruh tijekom cijele godine : kriška kruha s masti – privilegija
- svakodnevno pečenje kruha preuzima viljevački pekar Mato Kovačević (svoju pekaru zatvara 1995. g.)
- Slike s radionice...

NE TRAŽI KRUHA
PREKO POGAČE!

JESTE LI ZNALI?

Žito i brašno kao sredstvo plaćanja ...

- osmak žita – mjera za količinu (drvena posuda)
 - 2 osmaka župniku
 - 1 osmak zvonaru
 - 1 osmak crkvenom orguljašu
- usluga rada vršilice plaćala se u žitu – 10 %
- usluga mljevenja u mlinu – ušur (u žitu)

-nekada je žito urodilo
1,7 tona/ha

- danas rodi
oko 6 tona/ha

A BRAZDE?

I dok je zemlja škrto rodila, a stari konj polako vukao plug
Slavonci su orali brazde...

I kad su skroman urod morali sakrivati da im ne uzmu sve za “državnu obavezu”
Slavonci su orali brazde...

I kad se zatiralo sve što je tradicijsko, iz naroda, kada su svila i frotir
pokušali zamijeniti staro domaće platno
Slavonci su orali brazde...

I dok su veliki ljudi, ljubitelji svog slavonskog praga čuvali i sakupljali
to razasuto blago, da bi ga nama dali
Slavonci su orali brazde...

I danas kada je tradicija opet “in”, opet u modi, pored svih prirodnih ljepota,
Slavonija će se prepoznati u novoj zajednici naroda jer
Slavonci će i dalje orati brazde – brazde života.

- u radu korišteni tekstovi iz zbirke pjesama gospodina Tomice Rubčića i zbirka minijatura koju je našoj školi poklonila gđa Marija Sauer – Viljevčani koji su i danas ponosni na svoje slavonsko porijeklo

